

แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

Guidelines for Educational Quality Assurance of Basic Education Institutions under the Jurisdiction of Chaiyaphum Provincial Administration Organization

กิตตินันท์ ชุมวัน¹⁾ สิริ ถีอาสนา²⁾ และ วิฑิตารีย์ วิลัยเลิศ³⁾

Kittinan Chumwan¹⁾ Siri Thee-assana²⁾ and Titaree Wilailert³⁾

¹⁾สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

²⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Assoc. Prof., Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

³⁾ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มหาสารคาม

Educational Supervisor, Secondary Education Service Area Office 26 Mahasarakham

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น .97 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 286 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยค่าสถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย, ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ระยะที่ 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายใน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ รองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ หัวหน้างาน

ประกันคุณภาพการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผู้อำนวยการโรงเรียนกวางโจนศึกษา และ
ครูผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนกวางโจนศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ โดย
การเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.60

2) แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในที่สำคัญคือ ควรมีการนำข้อมูลผลการประเมิน
มาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบ มาประมวลผลรายงานความก้าวหน้า เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริม
พัฒนา และประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา ควรมีการกำหนดมาตรฐานที่
มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

คำสำคัญ: ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aims to investigate of internal educational quality assurance, study guidelines for internal educational quality assurance of Basic Education Institution under the Jurisdiction of Chayaphum Provincial Administration Organization. This research divided into two parts. First were investigated the implementation of internal educational quality assurance, research sample were 286 administration teachers responsible for quality assurance from 26 schools. Research instrument was the rating scale. Second was a study guideline for internal educational quality assurance. Research instrument was structured interview.

Research result found that the educational quality assurance operation guidelines of Basic Education Institution under the Jurisdiction of Chayaphum Provincial Administration Organization overall have high agreement level. Recommendation on guidelines for internal educational quality assurance should have to, specify of educational standards focus on Learning Outcomes of learner, education quality development plans focus on system, create administration structure focus on participation, development about learning experience, learning process, learning support, assessments and administration system.

Keyword: Educational quality assurance of basic education institutions

บทนำ

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ และความคิด ดังนั้นเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ถึงแม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมาโดยตลอด แต่จากการศึกษาของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพบว่าเด็กไทยไม่สามารถทำข้อสอบที่เป็นโจทย์ปัญหาที่ต้องคิดวิเคราะห์ หรือต้องเขียนคำตอบอธิบายยาว ๆ แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการคิดวิเคราะห์ ในขณะที่ความสามารถดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน [1] จากความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของการศึกษาจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังนั้น ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา

ให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เนื่องจากการนิเทศติดตามผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของฝ่ายบริหารการศึกษา องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาหลายรายการ เช่น ครูและบุคลากรยังขาด ความรู้ความเข้าใจในในรูปแบบและวิธีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขาดความร่วมมือและความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น ครูมีไม่ครบชั้นเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการบริหารจัดการซึ่งส่งผลเสียต่อการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเชื่อมั่นว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่มีความชัดเจนได้มาตรฐานจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการบริหารจัดการการศึกษาในส่วนของ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ระยะที่

2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

ระยะที่ 1 ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 26 โรงเรียน รวมจำนวน 286 คน

ระยะที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม รวมจำนวน 8 ท่าน ดังนี้

1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ประกอบด้วย นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ รองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

2) กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนกวางใจศึกษา หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และ 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วย หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ครูที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพโรงเรียนกวางใจศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพ และวุฒิการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาความเหมาะสมของภาษา

และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Congruence)

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาความเหมาะสมของภาษาและตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระยะที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความหมายข้อมูลแล้วนำมาสรุปและเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นผู้บริหารจำนวน 26 คน (ร้อยละ 9.1) ครูที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 26 คน (ร้อยละ 9.1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ จำนวน 208 คน (ร้อยละ 72.7) และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 26 คน (ร้อยละ 9.1) มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.1) วุฒิกการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 202 คน (ร้อยละ 70.6) วุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 78 คน (ร้อยละ 27.3)

จากวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1 พบว่าสภาพการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยรวม มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ด้าน และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน และ

เมื่อเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านจัดระบบบริหารและสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= .61) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= .55) ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= .63) ด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= .63) ด้านจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= .65) ด้านจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= .62) และด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.49$, S.D.= .60) ตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2 พบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายใน ควรมอบงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร การบริหารงบประมาณควรมีการแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกครั้ง แผนงาน/โครงการควรมีการสรุปรวบรวมจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งกระบวนการตั้งแต่การร่วมกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การร่วมพัฒนาการประเมินผลการพัฒนาและการนำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยให้คณะทำงานดังกล่าว ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน โดยในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป เปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการเพื่อเป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้ด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารควรดูแล

สร้างขวัญ กำลังใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด มีการนิเทศกำกับ ควบคุมด้วยกัลยาณมิตร เพื่อให้งานบรรลุผล ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น จัดการสอนซ่อมเสริม สำหรับผู้เรียนที่เรียนอ่อน เรียนรู้ช้าอย่างจริงจัง ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นอกสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำกับ ติดตาม ประเมินผล และผลดูประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการประเมินภายนอกครบแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญวรรณ มณีเนตร [2] ที่ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่าแนวทางการดำเนินงาน ตามขั้นตอนการดำเนินงานทั้ง 8 ขั้นตอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ นิกิต ศรีสุพัฒน์ [3] ที่ได้ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก คือ มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสอดคล้องกับสมนึก อินทวัน [4] จากการศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่สายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพ

ภายในไว้ว่าโรงเรียนควรสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีมให้แก่บุคลากร ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน ควรมีการจัดทำระบบข้อมูล เอกสารไว้อย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการประเมินและตรวจสอบและควรกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน และยังคงคล้องกับผลการวิจัยของ นิรันดร์ นันทะศรี [5] ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 พบว่าการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศ และด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งระดับโรงเรียน ระดับฝ่ายระดับกลุ่มงาน และระดับบุคคล

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และเป็นพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา

2.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดความต้องการร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางให้เห็นและข้อเสนอแนะและแต่งตั้งคณะบุคคลทำการตรวจสอบทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา

2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานที่ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ

2.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการตรวจสอบและทบทวนภายในโดยบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการเองและการตรวจสอบและทบทวนจากหน่วยงานต้นสังกัด

2.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

2.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีการนำข้อมูลผลการประเมิน มาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอก มาประมวลรายงานความก้าวหน้าผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริม พัฒนา และประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตามลำดับตั้งนั้นหน่วยงานต้นสังกัดคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรให้มีการจัดระบบสารสนเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบรวมทั้งจัดหางบประมาณสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ คุรุภัณฑ์และการบริหารจัดการ เพื่อให้ระบบการจัดเก็บข้อมูลของสถานศึกษาในสังกัดสามารถเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

2. ควรใช้หลักการมีส่วนร่วมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมพัฒนาสถานศึกษาอย่างแท้จริง มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มีการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งเป็นแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ด้านวิชาการ ควรผลักดันให้เกิดการพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

3. ควรจัดระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลงานทุกงานภายในสถานศึกษา นำผลการประเมินมาเป็นฐานพิจารณาร่วมกับบริบทของโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป

4. ควรพัฒนาครูให้มีความรู้เรื่องหลักสูตรสถานศึกษานำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ส่งเสริมให้ครูจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายโดยเฉพาะสื่อธรรมชาติที่มีอยู่ภายในโรงเรียนให้คุ้มค่าผ่านการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. ควรติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาควรมีเครื่องมือตรวจสอบ ทบทวน คุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐาน โดยอาจขอใช้จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและนำมาปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการ โดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ทบทวนด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยความพึงพอใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอนตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสารสนเทศต่อไป

2. ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

3. ควรส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในแบบการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางการแก้ไข พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545.
- [2] บุญวรรณ มณีเนตร. แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดกรุงเทพฯ วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. 2547.
- [3] นิกร ศรีสุพัฒน์. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม.ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2550.

- [4] สมนึก อินหวั่น. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่อาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2549.
- [5] นิรันดร์ นันทะศรี. การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2550.